

МІЖДИСЦИПЛІНАРНЕ НАВЧАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА

Міждисциплінарність є пріоритетом освітньої політики багатьох європейських країн. Як справедливо зазначає К. Чьорчмен, будь-яка дисципліна експериментально налаштована як інтелектуальна гіпотеза навчання, однак проблема полягає у тому, що вона розпочинається як гіпотеза, стає переконанням, а потім сама себе розглядає як основу всього навчання [1, с.47]. І тепер можемо спостерігати виникнення нових субдисциплін, подібних до нових курсів британських університетів, таких як «Жіночі студії», «Дослідження навколишнього середовища» або «Мультикультуралізм».

К. Голдінг у своєму нарисі «Інтеграція дисциплін: успішні міждисциплінарні предмети» стверджує, що у міждисциплінарних предметах студенти досліджують та інтегрують чисельні перспективи із різних дисциплін, під дисциплін і сфер компетенції, та зазначає, що поняття «міждисциплінарність» включає в себе синтез або баланс багаторазових перспектив з метою глибшого розуміння або осмислення, збалансованої критики, прийняття рішення, які допомагають творчо пристосовувати різні перспективи навчання [2, с. 3].

Англійський науковець Д. Скварс визначає міждисциплінарний курс як такий, що складається з однієї або двох дисциплін, що викладаються у свідомому відношенні одна до одної [4, с. 7].

Згідно із К. Голдінгом для пристосування до навчальних перспектив міждисциплінарності, студентам необхідно:

1. зрозуміти, що є декілька важливих дисциплінарних перспектив, які відносять і до інших дисциплін (наприклад, зв'язок між інженерією, зоологією, соціологією та архітектурою);

2. зрозуміти перспективу кожної релевантної дисципліни;
3. виходити з того, якою важливою є кожна перспектива для навчання;
4. оцінювати докази або причини, що підтримують кожну з перспектив;
5. збалансовувати або пристосовувати межі різних дисциплін з метою

досягнення зваженого й творчого рішення або результату;

6. знайти пояснення тому, що це рішення або результат є кращим, ніж альтернативи [2, с. 4].

К. Голдінг також виділяє такі критерії міждисциплінарного навчання студентів:

- розуміння різних дисциплінарних поглядів;
- здатність критично оцінювати знання з широкого ряду дисциплін;
- здатність залучатися до міждисциплінарних процесів та вирішувати проблем різними способами;
- володіти метадисциплінарним розумінням природи знань та дисциплін;
- володіти умінням об'єднувати, синтезувати, збалансовувати і пристосовувати знання із численних дисциплін з метою глибшого осмислення міждисциплінарної перспективи.

Очікування, покладені на курси міждисциплінарного навчання в європейських вищих навчальних закладах, відображають знання та навички, які студенти повинні розвивати та демонструвати в аудиторній роботі та при написанні тестових завдань, а також у різних видах діяльності, де їхні навчальні досягнення оцінюються. Очікування у міждисциплінарному навчанні організовані за трьома різними, проте взаємопов'язаними ланцюгами:

Теорія і заснування. Встановлення зв'язків серед дисциплін, котрі розширюють знання і можливість вирішувати проблеми поза межами окремих дисциплін студентів. Студенти повинні досліджувати знання, навички та структури цих дисциплін, так само як і фундаментальні знання і навички напрямів і методів міждисциплінарного навчання. Досліджуючи міждисциплінарні теорії та перспективи, студенти можуть розвивати суттєві навички розуміння, які допоможуть їм ефективно співпрацювати і спілкуватися, планувати реальні завдання, досягати глибшого розуміння проблем.

Процеси і методи дослідження. У розумінні напрямків міждисциплінарного навчання студенти можуть все більше й більше

порівнювати та застосовувати різні процеси і технології для окреслення питань, вирішення проблем, синтезу результатів та генерації нових ідей. Вони навчаються розвивати систематичні навички дослідження, що зосереджуються на аналізі та синтезі інформації, яка знаходиться у широкому діапазоні ресурсів.

Інтеграція, оцінювання, дія та наслідки. Можливість проаналізувати проблеми і синтезувати різні види інформації; студенти можуть краще оцінити власні результати дослідження. Вони навчаються працювати і разом і, водночас, незалежно один від одного, досягаючи інноваційних міждисциплінарних результатів. Студенти можуть досліджувати вплив міждисциплінарного навчання на їхній особистий розвиток та можливості кар'єрного зросту і застосовувати стратегії, пов'язані із різними дисциплінами, щоб вирішити проблеми та віднайти нові можливості у навчанні [3, с.9].

Отже, в університетах Європи навчання є міждисциплінарним і визначено як стратегічно важлива віха освітньої політики ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. British Society for Middle Eastern Studies (BRISMES) 'The Crisis Facing Middle Eastern and Islamic Studies in British Universities' (2003). Retrieved (16/08/2008) from <http://www.brismes.ac.uk/ME%20studies%20-%20seminar%20report.htm>
2. Golding C. Integrating the disciplines: Successful interdisciplinary subjects / C. Golding ; Centre for the Study of Higher Education. – The University of Melbourne, 2009. – 27 p.
3. Mitchell B. Multicultural Education : an international guide to research, policies and programs / Bruce M. Mitchell and Robert E. Salsbury. – Westport, CT : Greenwood Press, 1996. – 354 p.
4. Squires G. Interdisciplinarity : A report by the Group for Research and Innovation in Higher Education / G. Squires. – London : The Nuffield Foundation, 1975. – 215 p.